

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

10 листопада 2011 року

№37 (2969)

Міжнародна конференція з гендерних проблем

У НТУУ "КПІ" пройшла П'ята міжнародна конференція "Жінки в науці та освіті: минуле, сучасність, майбутнє". Її організаторами виступили громадська організація "Жінки в науці", Український центр гендерної освіти при НТУУ "КПІ", кафедра ЮНЕСКО "Вища технічна освіта, прикладний системний аналіз та інформатика" при НТУУ "КПІ", Київський інститут гендерних досліджень. Сприяння організаторам надали Український жіночий фонд, який виступив головним фінансовим донором конференції, та Український міжнародний комітет з питань науки та культури при НАН України. Участь у роботі цього форуму, яка розпочалася 4 листопада, взяли понад 100 учасниць і учасників з 9 країн світу.

Відкрив конференцію проректор КПІ, директор Українського центру гендерної освіти при НТУУ "КПІ", член-кореспондент НАН України Сергій Сидоренко.

— Проведення конференції з такої тематики стало для нашого університету традиційним, — наголосив він у своєму вступному слові. — З початку 2000-х років такі заходи стали у нас регулярними. КПІ був одним з перших українських вишів, які ініціювали впровадження гендерної компоненти в свої навчальні курси. Сьогодні у нас накопичено і певний досвід у викладанні спеціальних дисциплін, пов'язаних з гендерною проблематикою.

Виступ голови Громадської організації "Жінки в науці" доктора біологічних наук Віри Троян задав загальну тональність усій подальшій роботі — ділову, зосереджену на реальних проблемах вітчизняної гендерної політики, які конче потрібно розв'язувати. Урешті-решт, на проблемах жіночвчених, яким, власне, і присвячено цей

Закінчення на 2-й стор. ➔

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 Ярмарок професій

1 Репліка

2 Свято Політехнічного лицю

Сучасна хімія — потужний фактор науково-технічного прогресу

3 До 170-річчя від дня народження М. Драгоманова

До Дня української писемності та мови

4 Перемога регбістів

Родич шайтан-ягоди

Поміркуйте

Оголошення

ЯРМАРОК ПРОФЕСІЙ

Серед новацій у навчальному процесі, запроваджених завдяки зворотному зв'язку з роботодавцями, можна назвати такі: іноземну мову наші студенти вдосконалюють упродовж усіх років навчання, мають можливість отримати другу освіту в КПІ (другий диплом) чи диплом закордонних університетів-партнерів (подвійний диплом), практично всі випускники володіють інформаційними технологіями тощо. При обговоренні перспектив співпраці було зазначено, що попит на фахівців КПІ практично за всіма спеціальностями перевищує наявну їх кількість. У структурі університету діє Інститут післядипломної освіти, де проходять перепідготовку та підвищення кваліфікації представники підприємств і організацій.

Заняття відбуваються, зокрема, у спільних лабораторіях, створених і устаткованих разом із всесвітньо відомими промисловими компаніями.

Також було наголошено, що у НТУУ "КПІ" здійснюється підготовка високопрофесійних сучасних фахівців за напрямками, що є пріоритетними у світовій економіці. Але завдання університету — через співпрацю з провідними міжнародними компаніями і навчальними закладами — створити політехнікам такі умови, щоб вони були зацікавлені повертатися до України після закордонних стажувань.

Тож завдання, які ставили перед собою організатори: налагодження партнерських відносин між НТУУ "КПІ" та підприємствами і бізнесом на довгострокову перспективу; інформування роботодавців щодо готовності НТУУ "КПІ" до адаптації навчальних програм підготовки фахівців

відповідно до вимог ринку праці; організація діалогу випускників НТУУ "КПІ" і роботодавців щодо практичної підготовки фахівців, ефективного використання їх знань, умінь та навичок у провідних компаніях України, можна вважати успішно виконаними. Та це не привід розслабитися, адже над створенням НТУУ "КПІ" іміджу навчального закладу, що готовий співпрацювати з роботодавцями за європейськими стандартами, потрібно ще багато працювати.

На сьогодні затверджено графік проведення заключних зустрічей та оформлення документів щодо працевлаштування випускників 2012 року (спеціалістів і магістрів) по факультетах (інститутах). Зокрема: 14.11 — ТЕФ, 15.11 — ІЕЕ, 17.11 — ФЕА, 18.11 — ІФФ, 21.11 — ФІОТ, 22.11 — ФІМ, 24.11 — ПІСА, 25.11 — ФТІ, 25.11 — ФМФ, 28.11 — ММІ, 29.11 — ІХФ, 01.12 — ХТФ, 01.12 — ФБТ, 02.12 — ЗФ, 05.12 — ФЕЛ, 06.12 — ІТС, 08.12 — РТФ, 09.12 — ФАКС, 12.12 — ПБФ, 13.12 — ММФ, 15.12 — ВПІ, 16.12 — ФЛ, 19.12 — ФММ, 20.12 — ФСП.

Інф. "КПІ"
Фото О.І. Сурпуна

Щороку восени в НТУУ "КПІ" проходить ярмарок професій "КПІ запрошує до співпраці". Цього року він тривав з 31 жовтня по 3 листопада у вигляді круглих столів по обговоренню шляхів удосконалення партнерських зв'язків між факультетами та представниками організацій, компаній і фірм — потенційних і нинішніх партнерів та роботодавців наших випускників, які ознайомилися з науково-освітньою діяльністю КПІ та долучилися до нових форм взаємодії на довгострокову перспективу. Партнерами КПІ загалом є більше 4 тис. підприємств, організацій і наукових центрів України, з-понад 2300 з них університет має двосторонні угоди. Це дозволяє НТУУ "КПІ" мати зворотний зв'язок, тобто оперативно визначати, яких фахівців потребує економіка, як вдосконалити навчальний процес під ці потреби, як зробити діяльність молодих фахівців ефективнішою.

РЕПЛІКА

Спростування "сенсації", або Дещо про журналістську непорядність

Днями на шпальті кримінальних новин газети "Сьогодні" під рубрикою "Поворот. Уголовное дело на 200 млн" з'явилася замітка "КПІ вооружил армию"! Сенсаційний заголовок навіть для такої рубрики, чи не так?

Але, насправді, ніякої сенсації немає. Як немає і кримінальної справи проти НТУУ "КПІ"! Та й університету матеріал Владислава Бовсуновського майже не стосувався. Розповідалося в ньому про те, що Військова прокуратура порушила кримінальну справу в зв'язку з тим, що працівники Міноборони будіють якось не так розпорядилися коштами, виділеними на розробку АСУ для українського війська, внаслідок чого державі нанесено збитків на 200 млн гривень. Бо військові чиновники замість розробки АСУ на закордонних платформах замовили власну розробку вітчизняним ученим і конструкторам, у тому числі й НТУУ "КПІ", а системи так і не почали працювати.

Зауважимо, що матеріал на цю тему вже з'являвся в "Сьогодні". І в ньому той само автор вже писав, що

КПІ був виконавцем цього замовлення. І цьому авторові вже було дано роз'яснення, не дала. Тож університет займався розробкою лише двох систем вартістю в кілька мільйонів гривень. І що системи, розроблені фахівцями КПІ, ще у квітні цього року наказом міністра оборони України були прийняті на озброєння. Понад те, що вони сьогодні вже стали базовими в структурі управління повсякденною діяльністю Збройних сил України!

Проте з якоїсь причини ніякого спростування неправдивої інформації газета так і не дала. Тож юристи університету підготували проти "Сьогодні" позов до суду. І лише на прохання керівництва редакції, яка не хотіла втягуватися в судову тяганину з відверто програвшою справою, університет свій позов відкликав. Судячи з усього, даремно.

Зрозуміти, чому ім'я українського вишу, який за кількома рейтингами визнано кращим в Україні, використовується у негативному контексті, та ще й з кримінальним відтінком, годі й намагатися. Адже, за

великим рахунком, КПІ таки озброїв армію. Точніше, не озброїв, а взяв участь у її переозброєнні (спішемо й цю неточність на поверховість автора).

Може так легше, бо не до снаги журналістам "Сьогодні" назвати несумлінних виконавців, проти яких порушено справу? А може й тому, що НТУУ "КПІ" працює прозоро, про що, до речі, свідчать і результати численних перевірок останніх років? А може, це просто непорядність, якою відповіла редакція на те, що університет погодився відкликати свій позов?

Та що б це не було, але доводимо до відома редакції "Сьогодні" і всіх читачів, що враховуючи високу ефективність розробок НТУУ "КПІ", університет у рамках програми державного оборонного замовлення продовжує виконання робіт за завданнями Міністерства оборони України.

Л.С.Глоба, професор, доктор технічних наук, О.В.Коваль, доцент, кандидат технічних наук, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки

СВЯТО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ЛІЦЕЮ

14 жовтня в Центрі культури та мистецтв Київської політехніки відбулися урочистості з нагоди 20-ї річниці створення Політехнічного ліцею НТУУ "КПІ". Ліцей було засновано у 1991 р. при факультеті довузівської підготовки. В ті кризові часи гостро постала проблема поповнення студентських лав КПІ професійно вмотивованими, добре підготовленими абітурієнтами. Ініціатором створення ліцею, його "генеральним конструктором" та першим директором став тодішній декан ФДП проф. В.М.Киричків.

В основу розбудови цього навчального закладу лягла ідея неперервної якісної освіти. Тепер можна впевнено сказати, що за 20 років ця концепція була вдало реалізована. Підтвердженням тому є високі освітні показники, що їх демонструють учні та випускники Політехнічного ліцею. Ліцей виховав 25 призерів всеукраїнських та 4 переможців міжнародних олімпіад, його учні посідають призові місця на районних і міських олімпіадах. Пріоритетним завданням Політехнічного ліцею завжди було і залишається виявляти і збирати у своїх аудиторіях дітей обдарованих, мислячих, небайдужих, з яскраво вираженим потягом до знань. Свідченням тому є масова участь ліцеїстів у роботі Малої академії наук України. За останні роки понад 300 ліцеїстів ставали призерами різних етапів конкурсу МАН. Важливе місце в роботі ліцею також займає патріотичне виховання. Тут діє скаутська організація "Плаї", вивчається історія козацтва, шануються народні свята і традиції.

Взагалі, Політехнічний ліцей – це велика дружна сім'я однодумців, де школярі й педагоги не лише члени однієї великої родини. Тож святкування ювілею було яскравим, урочистим і по-домашньому затишним.

В.М.Киричків і Ю.В.Киричків

Першим ліцеїстів та гостей привітав проф. В.М.Киричків. Він нагадав присутнім етапи становлення та розвитку ліцею. Мудрий педагог і талановитий організатор Василь Микитович зі щирою гордістю розповідав про ліцей, його досягнення, окреслив завдання на майбутнє. З вітальною промовою до гостей свята також звернувся Ю.В.Киричків. Він очолює ліцей з 2003 р., гідно продовжує справу свого батька на посаді директора, невтомно працює задля навчання та виховання майбутньої еліти нашої держави, є відмінником освіти України. Ю.В.Киричків побажав молодому поколінню політехніків бути наполегливими і невтомними в навчанні, глибоко оволодівати знаннями.

Теплі слова поздоровлення ліцеїстам та їх наставникам виголосив перший заступник голови Комітету ВР України з питань науки та освіти, народний депутат М.Г.Луцький: "Неперервність освітнього процесу – вагомий фактор

у підготовці спеціалістів високого рівня. Політехнічний ліцей НТУУ "КПІ" є взірцем того, як цю концепцію можна реалізувати на практиці", – наголосив депутат. Він нагородив Подяками проф. М.В.Киричкова, директора ліцею Ю.В.Киричкова, заступника директора Н.А.Атаманову та вчителів Н.Г.Акименко, О.В.Питюр, В.М.Ковальову.

На святі також пролунали вітання від адміністрації НТУУ "КПІ", Головного управління освіти та науки м. Києва, Солом'янської РДА, колективу ММІ.

Щирі слова вдячності звучали також з вуст випускників та батьків ліцеїстів. "Шанувати учителя більше ніж родителя" – стверджує народна мудрість. Адже наша доля дуже залежить від того, якого вчителя нам пощастить зустріти в житті. Вчитель і тільки вчитель ростить в кожному із нас і особистість, і фахівця, і патріота, і, врешті-решт, Людину.

Бадьорого настрою урочистостям додав святковий концерт. Зал жваво вітав виступи ліцеїстів та гостей свята, зокрема чоловічий вокальний квартет "Гетьман", який подарував глядачам віночок з українських пісень. Символічно, що відзначення річниці ліцею збіглося зі святом Покрови Пресвятої Богородиці, яка є оберегом для українського козацтва. Тож коли в залі залунали запальні козацькі пісні, ліцеїсти аплодували стоячи. Свято вдалось веселим і щирим.

Політехнічний ліцей НТУУ "КПІ" ще зовсім молодий навчальний заклад. Він народився в рік, коли народилась наша держава, і це дуже символічно. Хочеться побажати педагогам і учням ліцею нових успіхів у їхній натхненній праці задля розбудови майбутнього нашої незалежної Батьківщини!

Любов Ресуцька,
випускниця Політехнічного ліцею, студентка ФТІ

Ліцеїсти

СУЧАСНА ХІМІЯ – ПОТУЖНИЙ ФАКТОР НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

Протягом усього свого існування хімія завжди допомагала і продовжує допомагати людині в її практичній діяльності. Без хімії неможливий розвиток паливно-енергетичного комплексу, металургії, транспорту, зв'язку, будівництва, електроніки, сфери побуту тощо.

На жаль, останніми роками в Україні спостерігається зниження рівня хімічної освіти в середній школі, а також сформувався неабсолютно об'єктивне ставлення до цього предмету як до складного, важкого для сприйняття і, головне, як такого, що є незатребуваним у подальшому житті та професійній діяльності. Тому часто виникають ускладнення під час вивчення хімії студентами ВНЗ.

Але сучасне суспільство потребує освіченої молоді, яка у своїй професійній діяльності мала б здібності до впровадження власних розробок у різноманітних галузях науки, техніки, виробництва. Така успішна діяльність можлива тільки на основі гармонійного розуміння матеріального світу, довкілля, свідомого пошуку власного місця в повсякденному житті. Тому знання з фундаментальних науково-природничих дисциплін, у тому числі з хімії, стають необхідним базисом для забезпечення плідної професійної діяльності випускників ВНЗ та здатності вирішувати проблеми сьогодення та можливі майбутні глобальні питання.

Враховуючи багаторічний досвід НТУУ "КПІ" у підготовці інженерних кадрів та сучасні вимоги до підготовки бакалаврів загальнотехнічних напрямів у світлі вимог Болонських домовленостей, науково-педагогічний колектив послідовно працює над проблемою формування якісної системи знань студентів з фундаментальних дисциплін (хімії, математики, фізики). Оволодіння знаннями з основних природничих дисциплін під час перших років навчання стає запорукою формування у студентів фундаментального світогляду (системи поглядів, понять, уявлень) щодо природи об'єктів та навколишнього світу. Саме розширення та вдосконалення фундаментальної підготовки дозволяє сформувати фахівців, які здатні до нестандартного мислення, аналізу, систематизації та узагальнення одержаної інформації, вирішення реальних технічних завдань.

Під час формування фундаментального багажу знань досить часто об'рунтовується необхідність посилення фізичної та математичної підготовки. Водночас недостатньою мірою аналізуються проблеми,

що стосуються особливостей вдосконалення підготовки з хімії – однієї з природничих наук, яка значною мірою забезпечує ґрунтовну фундаментально-наукову компоненту підготовки фахівців.

Високий рівень інженерної роботи та генерація нових ідей при вирішенні технологічних та конструкторських підходів можуть ґрунтуватися тільки на глибокому розумінні хімічних і фізико-хімічних закономірностей процесів, що є базисом для створення новітніх природничо-технологічних галузей. Плідна діяльність майбутніх інженерів у різноманітних галузях виробництва, науки є неможливою без опанування системи фундаментальних хімічних знань.

Особливо важливим компонентом хімічної освіти є лабораторний практикум, виконання якого забезпечує формування у студентів навичок експериментальної роботи та проведення наукових досліджень, що є важливою складовою професійної діяльності. Передусім маєтеся на увазі формування у майбутніх інженерів достатньої хімічної культури. Кожний спеціаліст, чи то інженер-приладобудівник, машинобудівник, теплоенергетик, так само як і фахівець у галузі біомедицинської інженерії, мікроелектроніки повинен, як мінімум, мати достатнє уявлення про ті "хімічні компоненти" своєї діяльності, які сприятимуть її інтенсифікації чи меншою мірою раціоналізуватимуть результати виконаної роботи.

Наприклад, суттєві якісні зрушення в галузі мікроелектроніки можуть бути реалізовані тільки при застосуванні нових напівпровідникових матеріалів, які можуть бути добути із застосуванням досягнень нанотехнологій. У машинобудуванні реалізуються сучасні методики, що дозволяють одержувати металічні та металокерамічні матеріали, модифіковані домішками карбідів, нітридів, які характеризуються унікальними експлуатаційними властивостями, зокрема високою стійкістю до корозії та зношуваності в різних температурних режимах.

У сфері енергетики суттєві досягнення стають можливими лише завдяки глибокому розумінню хімічних особливостей процесів горіння палива, принципів керування кінетичними особливостями процесів при застосуванні багатofункціональних речовин, які стабілізують процеси горіння, запобігають утворенню накипу в котлах, зменшують зношуваність деталей.

Також одним з важливих аспектів хімічної освіти є екологічний. Майбутні інженери-технологи під час проведення конструкторських розробок мають не тільки якісно засвоїти закономірності фізико-хімічних процесів та набути вміння керування їх оптимальними режимами, але водночас навчитися запобігати техногенним впливам людини на природні процеси та володіти методами контролю можливих джерел забруднення навколишнього середовища шкідливими речовинами.

Але виділення незначного обсягу кредитів на вивчення такої необхідної фундаментальної дисципліни, як хімія або повна відсутність її як предмету в навчальних планах деяких технічних напрямів підготовки бакалаврів, також неналежне ставлення студентів до складання підсумкового контрольного заходу (відсутність екзамену з дисципліни "Хімія") не гарантує формування сучасного різнобічно розвинутого фахівця.

Міжнародна та національна діяльність у 2011 році, який за резолюцією 63-ї Генеральної Асамблеї ООН проголошений Роком хімії, повинні підвищити рівень поінформованості людей щодо важливості хімії та її внеску в систему фундаментальних знань, а також роль цієї галузі природознавства в забезпеченні успішного та ефективного вирішення таких проблем, як розробка та втілення принципово нових процесів у сфері матеріального виробництва штучних та синтетичних матеріалів із різноманітними важливими властивостями; дотримання екологічних вимог у нових технологічних процесах, створення замкнених виробничих циклів та безвідходних технологій, теоретичне обґрунтування та розробка енерго- та ресурсозберігаючих технологій, модернізація існуючих виробництв; забезпечення зростаючого населення планети надійними джерелами чистої води, енергії, продовольства і продукцією галузі будівельних матеріалів, а також формування належного стану довкілля для підтримання здоров'я людей.

Отже, розширення та вдосконалення хімічної підготовки бакалаврів ВНЗ може не тільки забезпечити створення якісної світоглядної бази, але водночас стає чинником успішного виконання інженерних розробок та вирішення технологічних "ноу-хау".

Сучасний прогрес неможливий без хімії!
О.П.Качоровська, ст. викладач,
А.В.Підгорний, к.х.н., доц. кафедри
загальної та неорганічної хімії

Міжнародна конференція з гендерних проблем

Продовження.
Початок на 1-й стор.

захід, і, ширше, на проблемах усієї нашої вітчизняної науки. – Сьогодні Україна має переломити тенденцію "відтоку мізків", – майже афористично зауважила вона з трибуни, – і перейти до політики "циркуляції мізків", коли наші науковці від'їжджають за кордон, щоб повернутися додому збагаченими новими знаннями і досвідом.

З доповідями на пленарному засіданні виступили директор Інституту молекулярної біології та генетики НАН України академік НАН України Ганна Єльська, голова Українського міжнародного комітету з питань науки та культури академік НАН України Ярослав Яцків. І якщо Ганна Єльська надзвичайно цікаво розповіла про сучасні тенденції розвитку своєї галузі (її доповідь називалася "Біомедицина – медицина майбутнього"), яка працює на стику біології, медицини та інформаційних технологій, і звісно, про жіночий внесок у такі дослідження, то Ярослав Яцків торкнувся децю ширшої проблематики розвитку вітчизняної науки і, загалом, суспільства і держави. Основну думку тієї частини його виступу, яка була присвячена жіноцтву, він сформулював так: – Головне гендерне питання, яке стоїть перед суспільством – те, що жінкам потрібно забезпечити можливість брати активнішу участь у політичному житті держави. От тоді і почнуть вирішуватися наші проблеми!

На пленарному засіданні виступили також директор Програми академічних обмінів ім. Фулбрайта в Україні Мирон Стахів, жінки-науковці, які представляють європейські, російські й вітчизняні університети та громадські організації, що працюють у сфері гендерної проблематики.

Після перерви конференція продовжила роботу по таких секціях: "Академічні перспективи гендеру. Гендерний вимір освіти та наукової політики", "Роль жінок в історії; історичні портрети українських жінок-вчених та освітянок", "Жіноче лідерство в науці; наукові дослідження наших сучасниць". На них були розглянуті доповіді науковців та викладачів навчальних закладів з різних регіонів України, а також вчених з Німеччини, США, Швеції, Фінляндії, Росії та Литви. Окрім того, учасники обговорили гендерні аспекти розвитку науки на засіданні круглого столу "Молодь і наука: інноваційні інформаційні технології в науці та освіті" та ознайомилися з презентаціями проектів та видань громадських і жіночих організацій, присвячених жінкам-вченим та винахідницям, правам жінок і дітей та відкриттю Інформаційного центру українських жіночих організацій України та діаспори. Тривала робота по секціях і наступного дня, в суботу 5 листопада. А закінчилася конференція підбиттям підсумків і прийняттям резолюцій.

Дмитро Стефанович

МИХАЙЛО ДРАГОМАНОВ – УЧЕНИЙ, ПОЛІТИК, ПУБЛІЦИСТ

До 170-річчя від дня народження

Михайло Драгоманов

Суспільно-політична і наукова діяльність М.П. Драгоманова припадає на 60–90-ті роки ХІХ ст. В історії Росії, України і Західної Європи це був надзвичайно складний період, визначальною тенденцією якого стає посилення визвольного руху трудящих. М.П. Драгоманов був не тільки свідком, а й активним діячем соціальних процесів в Україні 1859–1861 рр. Саме йому судилося відіграти в соціальному і духовному розвитку українського народу чи не найпомітнішу роль у той період, коли титанічна революційна діяльність одного генія України – Тараса Шевченка – вже закінчилася, а другого – Івана Франка – ще тільки-но розпочалася. Беззаперечним є факт, що в історії передової суспільно-політичної думки в Україні після смерті Т.Г. Шевченка і до появи наприкінці 70-х років програмних статей І. Франка з питань соціології, історії і літературної критики провідне місце належить по праву Михайлу Драгоманову.

Його творчість і політична діяльність завжди привертала найпильнішу увагу дослідників. На жаль, цей оригінальний мислитель часто беззастережно зараховувався або до націоналістів, або ж до буржуазних лібералів. Науково-об'єктивна оцінка всього зробленого М. Драгомановим для визвольного руху і передової культури, конкретно-історичний аналіз складних умов його життя і діяльності нерідко підмінювались абстрактними схемами, упередженими, суб'єктивістськими визначеннями.

Причин для цього було багато, але не це є предметом цієї статті. Нові по-

коління не можуть і не повинні бути байдужими до своїх великих попередників, тих подвижників розуму, які в неймовірно важких умовах торували шлях у нашу добу.

Михайло Петрович Драгоманов народився в м. Гадячі на Полтавщині в дрібнодворянській сім'ї. Його батько, Петро Якимович, мав вищу освіту, займався етнографією і виступав у російських журналах з художніми творами, відзначався радикальними, прогресивними поглядами. Сестра Ольга (псевдонім Олена Пчілка) – широко знана письменниця і культурно-громадська діячка, мати славетної Лесі Українки. В 1863 р. М. Драгоманов закінчив навчання на історико-філологічному факультеті Київського університету Святого Володимира і був залишений на кафедрі загальної історії, готувався стати професором. З цією метою їздив у відрядження для поповнення знань у західно-європейських університетах.

При кафедрі Київського університету він написав перші свої дослідження з історії Римської імперії. В 1870 році захистив магістерську дисертацію "Питання про історичне значення Римської імперії та Тацит". Взагалі молодий учений глибоко усвідомлював доконтинуальну необхідність фундаментальної

політичної публіцистики. Вже наприкінці 1860-х років мав матеріал для укладання фольклорних збірок. На той час він, володіючи кількома мовами, не лише багато перечитав художньої, наукової літератури, зокрема, праці зарубіжних учених О. Конта, Г. Спенсера, П. Прудона, І. Тена, Т. Бенфея, І. Франка, познайомившись із М. Драгомановим у 1875 році, згодом високо відзначив його безпосередній вплив на формування великої когорти прогресивної молоді в Галичині. "Надзвичайно критичний ум, фаховий історик з широкою європейською освітою, він вніс у студіювання етнографічного матеріалу строгий історичний метод, гостро виступив проти дилетантства і міфологічних, апріорних фантазувань, жадаючи порівняння студій і докладного відрізнення етнографічних матеріалів того, що міжнародне, запозичене, і того, що повстало на власній ґрунті", – так писав І. Франко 1900 року.

Ще із студентських років М. Драгоманов знаходився у вирі суспільно-політичних подій. Він сміливо виступив на захист прогресивних педагогічних реформ попечителя київського університету М. Пирогова з осудом урядових санкцій проти вченого. Ще чіткіше визначились політичні настрої М. Драгоманова, їхня національна й політична зорієнтованість під час перепоховання Т. Шевченка, коли він заявив над труною Кобзаря: кожен, хто стає на службу уярмленому народу, свідомо надіває терновий вінець. Це стало своєрідним девізом та осямисленим життєвим вибором і самого М. Драгоманова. Політичний радикалізм і національно-українська заангажованість посилювались у ході його практичної роботи та наростання урядових репресій проти найневинніших форм прояву національної свідомості.

М. Драгоманов розширював поле та урізноманітнював форми діяльності, беручи активну участь у всіх заходах "Київської громади" та створеного в 1873 р. "Південно-західного відділення Російського географічного товариства" і проведеному в 1873 р. у Києві III Археологічному з'їзді. Через рік М. Драгоманов очолив і зреформував у демократичному дусі газету "Киевский теле-

граф", залучивши до участі в ній своїх однодумців і друзів – В. Антоновича, П. Чубинського, Ф. Вовка, С. Подолинського, О. Терлецького та ін.

Палкий патріот і глибокий знавець рідної й світової культури М. Драгоманов характеризував українську літературу, народну й писемну, як такі що не

Дружина Людмила Драгоманова

ступалися іншим слов'янським літературам. Розраховуючи на співчуття прогресивних сил Європи, він водночас заявляв: "Українцям остається йти своєю дорогою і працювати, працювати для свого народу, надієтесь тільки на свої сили, не оброщаєшся до більшого уваги на сторонніх воронов – ни на тех, которые карают неслепыми циркулярами, ни на тех, которые думают сбить их с естественной и строго обдуманной дороги притворными соловьиными песнями". Аргументовано полемізує з лицемірними "вболівальниками" і розвінчуючи вигадки й присуди ворогів та невігласів, Михайло Драгоманов з гордістю заявляв: "Есть или будет литература – таково ее право: вызывается она и поддерживается естественными потребностями, так сколько не отрицать ее право на существование, а она будет существовать и расти... Важно только то, чтобы она была жива, народна и служила умственному развитию тех, кто говорит или будет говорить языком народа". Він розумів сам і невтомно нагадував землякам: "...коли у теперішню глупу ніч українство не буде себе нічим заявляти ясином і голосним, то ніхто не піде за ним, коли настане ранок". А він таки настане неодмінно, М. Драгоманов був певен цього. "Вся практична мудрість людська, – наголошував він, – може бути в тому, щоб убачати напрям руху світового, його міру, закон і послужитися тим рухом", і образно уточнював: "... стоячи ногами й серцем на нашій Україні, ми будемо держа-

ти свої голови в Європі, а руками обнімати по меншій мірі всю Слав'янщину" і "лишень тоді, коли ми покажемо свою силу хоч на частині своєї землі, зверне на нас увагу і Європа".

М. Драгоманов особливо рішуче виступав проти системи терору, що звужувала політичну боротьбу з особами, а не з певним існуючим ладом, і, пророкував він, легко може перерости в державний тероризм. Як політичний лідер, він мав і багато ворогів, і багато прихильників. Володів різким словом і нещадно ставився до непродуманих і неоправданих дій. Не підлягав сумніву, що він мав критичний і творчий розум, поєднаний з відвагою мислителя і політичного діяча, відвагою, яка дозволяла йому торувати власні шляхи.

Національному, політичному і соціальному визволенню українського народу, утвердженню його достойного місця серед народів світу, готуванню його великого майбутнього він віддавав не лише всі свої інтелектуальні сили і здоров'я, а всі матеріальні засоби власні й своєї родини, подаючи приклад особистої жертвовності й побутової скромності багатом.

Коли група української молоді звернулася до свого вчителя й захисника з проханням знову поклопотатися про Україну перед вільним світом, він дав пораду, яку варто міцно згадати й нам, сьогоднішнім: "Наївно ждати, щоб загал людей, навіть найгуманніших, турбувався з-за друзів лише того, що їх б'ють... Мало хіба кого б'ють на земній кулі?! Люди інтересуються звичайно лише тими, хто одбивається, – і таким лише звичайно і помагають... По всьому виходить, що лік, хоч не скорий і важкий, на українські лиха лежить в руках самих українців..."

Чи можна дати мудріші й корисніші поради? А їх же М. Драгоманов доповнював і конкретизував ще й багатьма іншими: як нам самим порядкувати в самостійній державі, як уберігати своїх людей, особливо молоді, од "утікачки... од України і українства" до заможніших країн, "показавши їм, як можна служити всесвітнім інтересам на українській ниві".

Водночас він закликав, щоб господарі не боялися "давати одсіч усякому, хто дума порядкувати на нашій землі не тільки на шкоду нашому мужицтву, але й не знаючи його, не питаючи його, або й зневажаючи його... Хто ж і чужий працює в спілці з нашими людьми, поважаючи їх, хто пристає до наших громад... той для нас такий же чоловік, як мовби то він був наш зроду".

Голос М. Драгоманова не стихає над Україною і світом. Завжди прислухаймося до нього!

*Н.М. Мислович,
ст. викладач кафедри
української мови, літератури
та культури ФЛ*

Драгоманови й Косачі у 1890-х. Ліворуч сидять діти Михайла Драгоманова – син Світослав і найстарша донька Лідія (у чорній сукні). У центрі: Олександра Драгоманова – дружина брата Олександра – з донькою Оксаною. Праворуч скраю – сестра Олена Пчілка, у дівоцтві Ольга Драгоманова, у заміжжі Косач. Стоять, зліва направо: її доньки Оксана й Іздора Косач – сестри Лесі Українки – та їхня двоюрідна сестра Ариадна (за Оленою Пчілкою) – молодша донька Михайла Драгоманова

підготовки для нового етапу розвитку наукових студій у галузі фольклористики, української літератури, суспільно-

ному з'їзді. Через рік М. Драгоманов очолив і зреформував у демократичному дусі газету "Киевский теле-

До Дня української писемності та мови

Нестор Літописець.
Картина В. Васнецова

Це свято було встановлене указом президента України в 1997 році і відзначається щороку на честь української літописця Нестора – послідовника творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія. Цього року в Україні на державному рівні відзначатимуть 955 років преподобного Нестора Літописця – першого українського історика, видатного письменника та мислителя, ченця Києво-Печерської лаври. Відповідну постанову прийняла Верховна Рада України.

Дослідники починають, що саме з Нестора Літописця і починається писемна українська мова. Це не тільки державне, а й церковне свято. Перший у сучасній українській мові твір, який відповідає візантійським першоджерелам, православному назвали акафістом Богородиці Холмській.

Преподобний Нестор Літописець – киянин, у сімнадцять років прийшов у Києво-Печерську лавру послушником. Приймав його сам засновник монастиря преподобний Феодосій. Молитвою та послухом юний подвижник недовзі перевершив найвидатніших старців. Під час постригу в ченці Нестор був удостоєний сану ієродиякона. Книжкова справа стала змістом його життя.

Найвизначнішою працею Нестора Літописця є "Повість минулих літ" – літописне зведення, складене в Києві на початку ХІІ століття. Це перша в Київській Русі пам'ятка, в якій історія держави показана на широкому тлі світових подій. Преподобний Нестор довів розповідь з літописних зведень кінця ХІ століття до 1113

року. Всі наступні літописці лише переписували уривки з праць преподобного Нестора, наслідуючи його. Але перевершити так і не змогли. "Повість минулих літ" була і залишається найвидатнішою пам'яткою слов'янської культури. Тому преподобного Нестора Літописця можна по праву вважати батьком не лише вітчизняної історії, а й словесності.

Характеризуючи велику працю Нестора Літописця, не можна обійти увагою і два його твори, які були написані перед появою "Повісті минулих літ", – "Чтеніє о житті і погубленні Бориса і Гліба", написане між 1081–1088 рр., та "Житіє преподобного Феодосія, ігумена Печерського монастиря. Списане Феодосієм, мнихом того же монастиря" (бл. 1091). Головною ідеєю Несторового життя святих мучеників Бориса і Гліба є те, що вони прийняли мученицьку смерть заради братолюбства, надали перевагу смерті, а це означає, що і сучасні йому князі, які потонули в міжусобицях, повинні були дотримуватися християнського правила братолюбства, яке є головною заповіддю збереження єдності Русі. Що ж до іншого життя – преподобного Феодосія, то дослідники зазначають, що як агіографічний твір він викликає в наші дні почуття глибокого здивування і є "мистецтвом автора, із яким він зшиває цей килим строкатих та уривчастих епізодів життя Феодосія у зв'язаний і живий твір, у якому однаково дотримані внутрішній хронологія і велика точність".

Упродовж кількох століть український народ привчали до думки про нібито "вторинність" української мови, ретельно приховуючи від українців величезний масив української писемності, історії та культури, яка сягає глибокої давнини і нараховує багато тисячоліть. За науковими розвідками

лінгвістів, мова української народності почала формуватися ще у VI–IX століттях.

Одним з перших визначив засадничі етапи в розвитку літературної мови України Юрій Шевельов. Він виділяв періоди історії мови не з огляду на історію суспільних формацій. Його хронологія заснована лише на фактах зовнішніх, характері писемних фіксацій, з урахуванням наслідків суспільних подій та чинників, значущих в історії українського народу:

– VI, VII – XI ст. – протоукраїнська мова (до початку писемного періоду);

– середина XI – XIV ст. – староукраїнська мова;

– XV – середина XVI ст. – рання середньоукраїнська мова (від 1385 року, коли Литва і Польща стали однією державою, до 1574 року, коли був надрукований у Львові Апостол Івана Федорова);

– середина XVI – половина XVIII ст. – середньоукраїнська мова (від Люблінської унії 1569 року – угода про об'єднання Польщі і Великої князівства литовського в єдину державу – Річ Посполиту);

– XVIII ст. – пізня середньоукраїнська мова (від Полтавської битви 1709 року до видання Енеїди Котляревського 1798 року);

– кінець XVIII ст. – сучасна українська мова.

Інтенсивне формування нової української мови дослідники пов'язують із другою половиною XVIII – XIX століттями. І в цьому процесі далеко не останнє місце належить письменству преподобного Нестора Літописця.

*А.Ф. Нечипоренко,
Л.М. Сидоренко,
викладачі кафедри української мови,
літератури та культури ФЛ*

Осіннє регбійне золото – знову у "Політехніка"!

подарями поля – одеситами. У півфіналі наші регбісти отримали вольову перемогу над амбіційною та досвідченою командою з міста Тирасполь з рахунком 24 : 5.

І ось фінал! Так сталося, що у вирішальному поєдинку знову зішлись одеські регбісти та команда "Політехнік" НТУУ "КПІ". В запеклій боротьбі овальний м'яч по черзі потрапляв то в заліковку нашої команди, то в заліковку суперника. Але щастя було на боці нашої регбійної дружини. Індивідуальна майстерність, чудові регбійні комбінації, злагоджена колективна гра принесли політехнікам перемогу з рахунком 22:17! Тож цілком заслужено гравці команди "Політехнік" НТУУ "КПІ" отримали золоті медалі чемпіонів України 2011 року.

Кращими гравцями чемпіонату України були визнані юні політехніки Іван Шашеро, Ростислав Іванюк, Олег Голота та капітан команди Костянтин Безверхий. Тренерський колектив – Ігор Яцина та Василь Дідович змогли якісно підготувати гравців до фінальних змагань і націлити команду на перемогу. Так і має бути. Адже регбісти КПІ завжди ставили перед собою тільки одне завдання – перемогти!

В.Ф. Малаєв, регбі-клуб "Політехнік"

Цього року регбістам 1994 року народження надзвичайно поталанило: фінал чемпіонату України вирішено було провести в Одесі з 4 по 7 жовтня. Південна Пальміра зустріла спортсменів ніжним осіннім теплом, яскравим сонцем та лагідним морем. Проте відпочивати було ніколи. Весь сезон регбісти нашого "Політехніка" наполегливо готувалися до вирішальних поєдинків за вищу ступінь п'єдесталу. Останній тренувальний збір команда провела в сусідній Польщі, куди виїздила завдяки меценатам-випускникам КПІ, майстрам спорту СРСР з регбі Володимирі Українському, Андрію Дудку, Олександрі Свєртоці та Леоніду Дєйнеку.

На перше місце претендували практично всі команди, які прибули в Одесу. Важкими були перемоги юних політехніків над регбістами зі Львова та особливо над гос-

Туристам, які мандрують заповідними стежками України, екскурсоводи люблять розповідати про шайтан-ягоду (кизил), переповідаючи байку О.Вишні. Аллах, бажаючи навести порядок на землі, зібрав усяку живність і наказав вибрати собі рослину, з якої потім і харчуватися. Хитромудрому шайтану припав до вподоби кизил, який з ранньої весни буйно квітнув. "Найраніше дозріє моє дерево, продам плоди й розбагатію", – розмірковував він. Пройшла весна, закінчилося літо – люди й тварини збрали урожай зі своїх садів-городів, а шайтан-ягода все залишалася зеленою. Щосили дмухав на неї власник: та почервоніла, але смачнішою не стала. Спересердя відмовився він від своєї власності, а люди після перших морозів залюбки смакували соковитими плодами. Правда, потім шайтан підступно помстився, але то вже інша історія.

От і в КПІ є рослина – родичка тієї ягоди. Називається кизильник горизонтальний (cotoneaster horizontalis) і тішить погляд пурпурним різнобарв'ям на Музейній площі біля пам'ятника Є.О.Патону. Pozнайомимося ближче. Кизильник (Cotoneaster) – рід не-

колючих чагарників, рідше – великих дерев сімейства Трояндових (Rosaceae). Назва походить від грецького "cotonea" – айва, "aster" – має вигляд, за подібністю листя айви й одного з видів кизильника. У колекціях ботанічних садів ця рослина відома з 1864 р. Рід кизильників досить різноманітний і нараховує понад 200 видів. Його батьківщина – Північний і Західний Китай. Зустрічається в Європі, Азії, Північній Африці. Кизильники є листопадні, напіввічнозелені й вічнозелені; висотою від 0,2 до 4 м; крону мають розпростерту, розкидисту, вузьку, або таку, що стелиться. Цінуються саме за гарну крону з темно-зеленого блискучого листя, яке восени перетворюється на

Прикраса осіннього КПІ

яскраву різнобарвну палітру: від яскраво-червоного до брунатного. Чагарник маловимогливий до ґрунту, морозо- і посухостійкий. Добре розвивається в умовах міста завдяки своїй газо- і пилюстійкості.

Кизильники просто незамінні при створенні живоплотів, бо легко формуються, довго зберігають надану їм форму і переносять пересадку в будь-який час сезону. До того ж наприкінці літа їх декоративність посилюється завдяки великій кількості яскраво-червоних або чорних плодів, які залишаються на гілках чи не до весни. Плоди не отруйні і приваблиють птахів. Це прекрасна ґрунтопокривна рослина, зокрема для кам'янистих садів, зміцнення схилів, каскадного озеленення. На одному місці кущі живуть до 50 років. В Україні зустрічаються кизильники – блискучий, Даммера, Франше, чорноплодний, звичайний, багатоквітковий, притиснутий, монгольський, гостролистий та ін.

Та повернемося до КПІ. Кизильник горизонтальний – це вічнозелений чагарник висотою до 50 см, з горизонтально розпростертими перисто-гіллястими пагонами, що нагадують риб'ячий хребет, розташованими в одній площині. Пагони ростуть шарами. Завширшки сягає 1,5-2 м. Плодоносить починає з 6-8 років. Вирізняється дуже витонченою формою, його не сплутасиш ні з яким іншим видом.

Н.Вдовенко

Осінь золотобагряна
Фото І.Мікульонка

ПОМІРКУЙТЕ

Задачі, які пропонувалися випускникам гімназій Києва у 1895 р.

ВІСНИКЪ ОПЫТНОЙ ФИЗИКИ И ЭЛЕМЕНТАРНОЙ МАТЕМАТИКИ
№218 1-го сентября 1895 г.

ЗАДАЧИ НА ИСПЫТАНИЯХЪ ЗРѢЛОСТИ ВЪ 18⁹⁴/₉₅ Г.
Кіевскій учебный округъ. Въ гимназіяхъ г. Кіева.

По геометрії. Определить объемъ тѣла, образованнаго вращеніемъ прямоугольника ABCD около оси, проходящей черезъ вершину B и перпендикулярной къ діагонали BD, если длина діагонали BD = a = 5,3465 дюйма и уголъ DBA = a = 62°47'43".

По алгебрі. Число, равное истинному значенію дроби
 $\frac{n^2 - 22n + 57}{n^2 - 8n + 15}$

при n = 3, раздѣлено на два такихъ слагаемыхъ, сумма кубовъ которыхъ равна наименьшему числу, кратному 19 и при дѣленіи на 24 дающему остатокъ 8. Найти оба слагаемыхъ.

Сообщ. К.Зновицкій (Кіевъ).

УВАГА!

В НТУУ "КПІ" з дозволу МОНМС України проводиться ліцензування освітньої діяльності з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів "спеціаліст" і "магістр" за спеціальністю 7.05140102, 8.05140102 **"Молекулярна біотехнологія"**.

За докладною інформацією звертайтесь за телефонами: 454-99-37, 406-80-54 та на офіційний сайт факультету біотехнології і біотехніки: www.biotech.kpi.ua.

Ірина Олексіївна ФЕДОТОВА

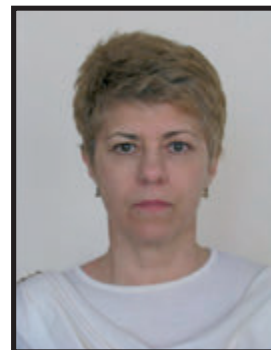
22 жовтня 2011 року після тяжкої хвороби пішла з життя доцент кафедри математичного аналізу та теорії ймовірностей Ірина Олексіївна Федотова.

І.О.Федотова проводила наукові дослідження з теорії узагальнених спеціальних функцій та їх застосувань. Вона є співавтором 2 монографій, одна з яких видана англійською мовою, автором багатьох наукових статей і методичних розробок з вищої математики.

Ірина Олексіївна ніколи не залишала кафедри та університету. Протягом багатьох років брала участь у проведенні вступних випробувань та студентських математичних олімпіад.

Вона була талановитим та вимогливим педагогом, допитливим дослідником, професіоналом-математиком. Світла пам'ять про добру, чудову людину, люблячу доньку та дружину, чуйну матір двох дітей назавжди залишиться в пам'яті її рідних, колег, друзів та студентів.

Колеги та співробітники кафедри математичного аналізу та теорії ймовірностей ФМФ

Ірина Олексіївна Федотова розпочала у 1979 р. асистентом кафедри вищої математики, а з часом, після захисту в 1996 р. кандидатської дисертації під керівництвом проф. Н.О.Вірченко, стала доцентом кафедри.

На ФІОТ Ірина Олексіївна багато років майстерно читала лекції та проводила практичні заняття з аналітичної геометрії, математичного аналізу, а також англійською мовою читала лекції з вищої математики для іноземних студентів.

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

<http://www.kpi.ua/kp>

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
gazeta@kpi.ua
гол. ред. 406-85-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ІГНАТОВИЧ

Провідний редактор
Н.Є.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка

І.Й.БАКУН
Л.М.КОТОВСЬКА

Комп'ютерний набір
О.В.НЕСТЕРЕНКО

Коректор
О.А.КІЛІХЕВИЧ

Рєєстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня ТОВ «АТОПОЛ-іню»,
м. Київ, бульвар Лепсе, 4
Тираж 2000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.